నిశ్శబ్ద గాంధర్వం

'సార్, కారు చెడిపోయింది.'

నా గుండె గుభేలుమంది ! మా డ్రైవరు నైపుణ్యం నాకు బాగా తెలుసు. సుబ్రహ్మణ్యం రిపేరు మొదలు పెట్టాడంటే క్యాలండరు తేదీలు ఖాయంగా మారుతాయి. కాని, ఇప్పుడు గత్యంతరమేమిటి ? ముందు నుయ్యి, వెనుక గొయ్యిలా తయారయింది పరిస్థితి వృత్తిరీత్యా నా శత్రువుగా ఉన్న వానిపైకన్నా ఎక్కువ కోపం వచ్చింది సుబ్రహ్మణ్యం మీద. నిజాని కతని తప్పు లేకపోయినా !

'పరవాలేదు సార్! మైనరు రిపేరే. మీరు కాసేపు చల్లగాలి పీల్చేలోపలే బాగవుతుంది బండి. మైనరు అంటే సుబ్రహ్మణ్యం పరిభాషతో కనీసం మూడు గంటలన్నా పడుతుందని అర్థం. చుట్టూ చూశాను. ఎదురుగా పొడవైన బ్రిడ్జి. గడియారం ఎనిమిది గంటలు చూపుతున్నది.

"ఎక్కడికి వచ్చాము ?" ఆకాశం వైపు చూస్తూ ప్రశ్నించాను పుచ్చ పువ్వులా చంద్రుడు వెలిగిపోతున్నాడు.

'చీమపల్లిదాకా వచ్చాము సార్. బ్రిడ్జి దాటితే రంగాపురం. దానిపైనే పెబ్బేరు' కారు ఆగకపోయినట్లయితే ఈపాటికి రంగాపురం దాటేవాళ్ళమన్నట్లు చూస్తున్నాడు విసుగ్గా సుబ్రహ్మణ్యం. డిక్కీ తీసి తన రిపేరు సరంజామా బయటకు లాగుతున్నాడు. నేనొక్కసారి ఒళ్ళు విరుచుకుని చుట్టూ చూశాను. అంతా ఒకటే నిశ్శబ్దం.

ఎక్కడా నరసంచారం కనపడటంలేదు. కొన్ని గజాల దూరంలో కృష్ణవేణమ్మ చాలా నిదానంగా అస్తినాస్తి విచికిత్సకు లోనై ప్రవహిస్తూ ఏదో గాంధర్వాన్ని ప్రసరిస్తున్నది. చిరు చలి నన్ను చక్కిలిగింతలు పెడుతున్నది. గాలి అలలు, నీటి రొదలు నా గుండెలో ఏదో గలగలమని నినదించి తెలియని మత్తు నొకదాన్ని కలిగించాయి, అలా అటూ ఇటూ పాదచ్ఛాయలు వేస్తూ రోడ్డు

మీదినుంచి కొన్ని గజాలు దూరంగా వెళ్ళాను. ఆ వెన్నెల్లో ఏదో ప్రాచీన దేవాలయం ఒకటి అక్కడ ఉన్నట్లు పోల్చుకున్నాను. కుతూహలంతో మరి కొంచెం ముందుకు సాగాను- వేపచెట్టు మీదినుంచి సన్నటి ఈదురు గాలి. సుదూరంగా మిణుకుమిణుకుమంటూ ఎక్కడో దీపాలు. గుడి గుమ్మం దగ్గర నిలబడి చూశాను లోపల ఓ ఆముదపు ప్రమిద వెలుగుతున్నది. సుబ్రహ్మణ్యం పూర్తిగా తన పనిలో నిమగ్నమైపోయి తక్కిన ప్రపంచాన్ని మరచేపోయాడు. నేనొకసారి గుడినీ, చుట్టూ ఉన్న ప్రకృతిని పరిశీలించాను. ఆ దేవాలయం చాలా పాతదిలా కనపడింది. వెలుగు స్పష్టంగా లేకపోవడంతో అక్కడి శిల్పాలు పోల్చుకోలేక పోయాను. పక్కనే కృష్ణానది- ఏం దేవాలయమో ఇది ? ధూప దీప నైవేద్యాలు ఉన్నాయా ? లేక శిథిలమా ? శిథిలమనే మాట గుర్తుకు రాగానే కొంచెం భయమేసింది లోనికి తొంగి చూచాను.

'ఎవరు అక్కడ?' లోనుండి నన్నుజూచి ఎవరో వేశారు ప్రశ్న.

నే నొక్కసారి ఉలిక్కి పడ్డాను.

''ఎవరా గుమ్మం దగ్గర ?'' మళ్ళీ ప్రశ్న. ఈసారి తమాయించుకొని 'నేనే' నన్నాను అవ్యక్తంగా.

'అంటే....' లోపలినుండి మళ్ళీ ప్రశ్న.

ఓ రెండడుగులు ముందుకు వేసి అన్నాను - 'బాటసారిని - హైదరాబాదు పోతూ....'

ఆలయ ప్రాంగణంలో ఓ మానవాకారం కదిలినట్లనిపించింది. అతడు తలెత్తి జూచినట్లున్నాడు. ఓ సారి పొడి దగ్గు దగ్గి 'ఆ దూరాన కారు మీదేనా బాబూ" అన్నాడు. ఈ మాటల్లో ఇందాకటి ప్రశ్నార్థకాల్లో ఉన్న వాడీ వేడీ లేదు. చాలా సౌమ్యంగా ఉంది.

''ఆఁ ఆఁ మాదే కారు. కర్నూలు నుండి బయలుదేరి వస్తున్నాము'' అన్నాను కొంచెం ధైర్యంతో రెండడుగులు వేసి అతడెవరో బిచ్చగాడో, గంజాయిగాడో అయిఉంటాడు. లేకుంటే ఈ పాతబడ్డ గుళ్ళో ఈవేళ ఎవడు కూర్చుని ఉంటాడు ?

అంతేనా ? లేక ఒకవేళ ఏ దొంగవాడైనా ? ఈ భావం మనస్సులోకి వచ్చేసరికి ఒళ్ళొక్కసారి ఝల్లుమన్నది. వేపచెట్టు గలగలమని శబ్దం చేస్తూ

ఊగింది. అయినా నాకేమి భయం ? దూరంగా బలవంతుడైన సుబ్రహ్మణ్యం ఉన్నాడు కదా అని నాకు నేనే సమాధానం చెప్పకున్నాను.

"కూర్చోండి బాబూ. బండి రిపేరు ఆలస్యమవుతుందేమో" ఆ మాటల్లో అహాయిత్యం లేదు. ఆత్మీయతా, అప్యాయతలు ఉన్నాయి. కేవలం ఆదరణే కాదు స్వచ్ఛతకూడా ఉంది. సంస్కారం కూడా ఉట్టిపడుతున్నది.

"ఇదేం గుడి ?" నిలబడే ప్రశ్నించాను.

"హనుమన్ల మందిరం బాబూ. చాలా సుప్రసిద్ధమైన గుడి మాహాత్మ్యం గల దేవుడు."

హనుమంతుడి పేరు వినేసరికి నాకు కొండంత ధైర్యం వచ్చింది. అంజనేయుడి చుట్టు పక్కల కొన్ని మైళ్ళ దూరంలో దయ్యాలూ భూతాలూ ఉండటానికి వీలులేదు. దొంగలూ, తోడుబోతులూ చరించే అవకాశం రేదు.

"దాహమైతే ఆ నీళ్ళ తెచ్చుకోండి బాబూ 'చాలా బాగుంటాయి" చూచాను. బావీ, చేదా ఉన్నాయి. జోళ్ళను విప్పి, ఓ చేద నీళ్ళు తోడుకొని కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కొని, కాసిని తాగాను. నిజంగానే నీళ్ళు చాలా రుచిగా ఉన్నాయి. ఎంత బాగున్నాయంటే గండిపేట నీళ్ళు కూడా దానిముందు ఆగవు. చేతిగుడ్డతో అరచేతులు అద్దుకుంటూ అక్కడొక అరుగుంటే దానిపై కూర్చున్నాను, నాకు కొన్ని గజాల దూరంలో భిచ్చగాడు కింద కూర్చున్నాడు. నిశ్శబ్దమైన ప్రకృతి.

"మీపేరేం బాబూ ?" బిచ్చగాని ప్రశ్న.

ఓ నవ్వు నవ్వాను. ఆ నవ్వులో ఆత్మవిశ్వాసమూ, గర్వమూ రెండూ కలిసి ఉన్నాయి. పేరు చెప్పడానికి సూచిస్తున్న అయిష్టతా ఉన్నాయి. నిజమే! నా పేరు ఇందుశేఖర్ అని చెబితే ఇంకేమైనా ఉందా ? ఈ బిచ్చగాడు పరుగెత్తుకుంటూ చీమపల్లి గ్రామంలోకి పోయి ఇందుశేఖర వచ్చాడని కేకవేస్తే చాలదా ? జనం ఈగల్లా మూగుతారు. ఇక ఈ రాత్రికి ప్రయాణం ఉండదు. అందుకనే ముక్తసరిగా అన్నాను. 'మల్లయ్య' అని. అయితే, నేను అబద్ధం మాత్రం ఆడలేదు దేవుని సన్నిధిలో. నా చిన్నప్పుడు నన్ను మల్లయ్య అంటూవుండేవారు. నాకు అంతర్జాతీయ గాయకునిగా పేరు ప్రఖ్యాతులు రాబోయే తరుణంలో నేనే ఇందుశేఖర్ అని పేరును మార్చుకున్నాను. ఆ తరువాతనే ప్రపంచ పర్యటనలూ, లక్షలకు లక్షల నిధులూ, సన్మానాలూ, బిరుద ప్రదానాలూ జరిగాయి.

"ఎందాక పోతున్నారు మల్లయ్యగారూ ?"

"హైదరాబాదుకు" నిజమే చెప్పాను.

"ఏం చేస్తుంటారు బాబూ అక్కడ ?"

"ఏదో చిన్న వ్యాపారం !" సగం నిజమూ, సగం అబద్ధమూ. సంగీతం వ్యాపారమవుతుందా ? ఏమో మరి- డబ్బు సంపాదిస్తున్నాను కాబట్టి వ్యాపారమే అయితే, చిన్న వ్యాపారమేమిటి లక్షలమీద టర్నోవర్ సాగుతుంటే....అయినా, నా దృష్టిలో అది చిన్నదే. ఎంత వస్తే అది పెద్దదవుతుంది? కోట్ల డాలర్లా ?

'నీ పేరు?' ఎదురు ప్రశ్న వేశాను.

'నారదుడు బాబూ!'

నవ్వొచ్చింది. వీడి సన్నాసి వేషానికి తగ్గట్టే ఉంది పేరుకూడా. చిన్నప్పుడు ఏ భైరవుడో అయి ఉంటుంది. బిచ్చగాడైనాక నారదుడై ఉంటాడు.

'ఏం చేస్తుంటావు తాతా?'

'ఏముంది బాబూ. ఈ గుళ్ళో కూర్చుంటుంటాను. ఇక్కడే రాత్రిళ్లు పడుకుంటాను, పగలు ఎవరైనా చీడుపల్లిలో ఓముద్ద పెడితే తింటాను. లేకుంటే లేదు.' ఇలాంటి సోమరిపోతులవల్లే దేశం దరిద్ర స్థితిలోకి వచ్చింది. జపాన్ ఇంత అగ్రదేశమైందంటే ఎందువల్ల? సోమరితనమంటే వాళ్ళ కసహ్యం. ఇదే మరికొన్ని దేశాల్లో అయితే.బిచ్చగాళ్ళను కాల్చి పారేస్తారు. కానీ,ఇది ఇండియా. దటీజ్ భారత్ కదా ... అడుగుకొక నారదుడు, అంగుళానికొక తుంబురుడు.

'ఏదైనా పని చేసుకోరాదా తాతా.' కొంచెం కోపం మిళాయించి గాంభీర్యం మాత్రం కోల్పోకుండా అన్నాను.

'ఏంచేయను బాబూ పని. చేసినవన్నీ చేశాను. ఇంకేం చేయను? ఈ పాపిష్టి పొట్టకు ఏవో గుప్పెడు మెతుకులు రాకపోతాయా ఇక?' ముష్టిబతుకుకొక వేదాంతంకూడాను. 'మల్లయ్యగారూ మీరు నమ్ముతారో నమ్మరో కాని,నాకు ఢిల్లీలో సన్మానం జరిగినప్పుడు రామలీలా మైదానంలో బహిరంగసభ జరిగింది. దానికి రెండులక్షల జనం వచ్చారు నాకే వచ్చారు.మళ్ళీ దేశ ప్రధానికే వచ్చారు.' ఉలిక్కిపడ్డాను. ఇప్పటివరకూ యథాలాపంగా వింటున్నవాణ్ణి ఒక్క సారి ఆశ్చర్యంతో చెవులు నిక్కబొడుచుకుని గడ్డం మిటకరించుకొని చూస్తున్నాను. ఈ నారదుడు బిచ్చగాడేనా? లేక పిచ్చివాడు కూడానా?

'మద్రాసులో మెరీనా బీచ్‌లో సన్మానం, హాంగ్‌కాంగ్‌లో ఆ దేశ ప్రధానితో ఫోటో, అమెరికాలో రేడియోలో, టెలివిజన్‌లో ప్రదర్శనలు- మల్లయ్యగారూ, మీరు నమ్ముతారో నమ్మరో కాని, ఓహ్! ఆ జీవితమే జీవితం! రాజా జీవితం!నేను నడుస్తుంటే బంగారు తివాసీలు పరిచేవారు గులాబీ దండలతో. గులాబీలవంటి పిల్లలూ నా ఒక్క చూపుకై తమ సర్వస్వం సమర్పించుకొనేవారు. ఆటోగ్రాఫు పుస్తకాలు పట్టుకొని నగరాలకు నగరాలన్నీ నా కారును చుట్టుముట్టేవి.'

ఆశ్చర్యంతోనూ, భయంతోనూ స్తంభించిపోయాను.

ఇతను చెప్పేది నిజమేనా? అయితే, ఇతనెవరు?

ఇతను చెప్పేది అబద్ధమా? అయితే నేను పిచ్చివాడితో మాట్లాడుతున్నానా?

'బాబూ, మీకు విసుగు కలిగిస్తున్నాను.'

'లేదు తాతా. నీవు చెప్పేది వింతగా ఉంది. పూర్తిగా వినాలని కోరికగా ఉంది.'

'పోనీలెద్దూ మల్లయ్యబాబూ. ఆ పాపిష్టి కథంతా ఎందుకు.... హాయిగా ప్రశాంతమైన పాల వెన్నెలలో స్వామివారి సాన్నిధ్యంలో కూర్చున్నాము. ఓ పది నిమిషాలు నిశ్శబ్దాన్ని ఉపాసించి వెళదాము.' అతని మాటలూ, భావాలూ బిచ్చగాడివి మాత్రం కాదు. నిశ్శబ్దాన్ని ఉపాసించడం నాద బ్రహ్మానికి చివరి దశ. ఆ తరువాత సంగీతమూ,సర్వేశ్వరుడూ సమైక్యమైన చరమావధి వస్తుంది.

నాలో ఆత్రత కట్టలు త్రెంచుకుని ప్రవహించింది. 'నారదుడుగారూ.... మీకభ్యంతరం లేకపోతే మీగూర్చి వినాలని ఉంది.'

నారదుడు నిండుగా నవ్వాడు. తెల్లగా నవ్వాడు. ఆ నవ్వు వెల్లువగా మారి పాల మీగడవంటి వెన్నెలలో కలిసిపోయింది.

'అయితే వినండి బాబూ. ఇది సంగీతానికి సంబంధించిన కథ. మీకు సంగీతమంటే ఇష్టమేనా?'

'ఆఁ - ఆఁ.'

'ఏ సంగీతం ఇష్టం? శాస్త్రీయమా? లైట్ మ్యూజికా?'

'రెండూనూ' అన్నాను నేనేమీ బయట పడకుండా.

'అదృష్టవంతులు. ఈ రోజుల్లో శాస్త్రీయ సంగీతం చాలామంది వినలేక పోతున్నారు. అది వాళ్ళ తప్పుకాదులే. జాతి మొత్తమూ బలహీనమై నీరసించి పోయింది. పుష్టిలేని తిండి, పుష్టిలేని బతుకు, పుష్టిలేని సంగీతం.'

నేను స్థాణువునై కూర్చుని వింటున్నాను.

'మల్లయ్యబాబూ!' నారదు డొక పొడి దగ్గు దగ్గి మళ్ళీ మొదలుపెట్టాడు. 'నేను చిన్నప్పుడు గురుముఖంగా కర్ణాటకం అభ్యసించాను. తరవాత హిందూ స్థానీ కూడా నేర్చుకున్నాను. 'దరిశన లాలీ దౌరి దౌరి అయీ సబ్ గోకులకీ నారీ' అనే చరణాన్ని. దాదాపు మూడు సంవత్సరాలు సాధన చేశానంటే మీరు నమ్ముతారో నమ్మరో, నేర్చుకోవడమంటే కేవలం వినోదంగా నేర్చుకోవడం కాదు. అదొక తపస్సు, అదొక సాధన, అదే యోగమూ, త్యాగమూ రెండూను. ఈ రకంగా సాగింది. నా చదువంతా ముగిశాక గురువుగారికి ఏదో దక్షిణలు అందరితోబాటు సమర్పించాను. అప్పుడాయన అన్నాడు- 'నారదుడూ, నేను నీ అల్పమైన కానుకలతో సంతృప్తిచెందను. నాకు నీవొక ప్రతిజ్ఞ చేయాలి.'

'చెప్పండి మహారాజ్' అన్నాను. ఆయన ఉత్తరప్రదేశ్‌కు చెందిన ఒక యోగి. ఆయన్ని మేము మహారాజ్ అనే పిలిచేవాళ్ళం. ఆయన ఇట్లా అన్నాడు-

'ఈనాడు సమాజం వింటున్నది సంగీతంకాదు. కేవలం కొన్ని ధ్వనులూ, నాలుగు అరుపులూ, రెండు కరువులూ కలిపి సంగీతం పేర చలామణీ చేస్తు న్నారు. నిజమైన సంగీతం ఇది కాదని నీకు తెలుసు. కాబట్టి నారదుడూ, జీవన పరమార్థమేమిటో మరచిపోకుండా నాదోపాసన ద్వారా ఈశ్వర సాక్షాత్కా రానికై ప్రయత్నించు సమాజాన్నే ఈశ్వరుని స్థానంలో ఉంచి ఆరాధించు. స్వార్థంతో ధనాకాంక్షతో సంగీతాన్ని అమ్ముకోకు. భ్రష్టుడివౌతావు.' ఆఖరు రోజున గురువుగారి పాదాలదగ్గర ప్రణామంచేసి ప్రమాణం తీసుకుని సంగీతంతో ఈశ్వరోపాసన చేయాలని బయలుదేరాను.

ధనాన్ని వాంఛించకుండా కేవలం దేవాలయాల్లో భజన కార్యక్రమాలలో పాటలు పాడుతూ ఆనందంతో పరవశిస్తూ కొన్నాళ్ల గడిపాను. ఇలా ఉండగా హైదరాబాదు మలక్‌పేట కాలనీలో ఒక గానసభ భవనం నిర్మిస్తుంటే దానికై విరాళాలకుగాను భక్తబృందం రవీంద్రభారతిలో ఓ కార్యక్రమం

ఏర్పాటు చేసింది. అందులో నన్నూ పాడవలసిందని నిర్బంధించారు. పాడనా వద్దా అని సంశయించాను. ఒక ఉదారమైన కార్యక్రమం కాబట్టి దానికై పాడటంలో స్వార్థం లేదు లెమ్మని సమాధానపరచుకొని వెళ్ళి పాడాను. ఆ పాట స్థానికులను చాలామందిని ఆకర్షించింది. ఒక నిర్మాత వెంటనే తన హిందీ చిత్రంలో నన్ను బుక్ చేసుకుని ఎడ్వాన్సుగా ఓ చెక్కు ఇచ్చాడు. అది ఎలా తీసుకున్నానో నాకే తెలియదు. ఓ గంపెడు పూలమాలలూ, ఓ చెక్కుతో ఇల్లతే చేరాను. కాని, ఆ రాత్రి పూజామందిరంలో చేసే ఏకాంత సేవలో నిష్ఠ కుదరలేదు. నా గొంతు నాకే ఏదో కొత్తగా వినిపించింది. తపోభంగం జరిగిన ఏ గంధర్వుడో నేలపై నిలబడి అరుస్తున్నట్టు నాకు నాకే అనిపించింది. కాని, విధి విచిత్రం! ధనానికున్న ఆకర్షణ అటువంటిది. నేను లౌకిక ప్రవాహంలో మునిగిపోయాను. కిరాయి గాయకుణ్ణిగా మారాను.

చూస్తూండగానే జీవితంలో అద్భుత పరిణామాలు కనిపించాయి. అంతకు ముందు ఎంతో ఆశ్రయిస్తేనే తప్ప లభించని అవకాశాలు వాటంతట అవే కాళ్ళ దగ్గరికి వచ్చేవి. గంటలకు గంటలు రేడియోనాళ్ళు నేషనల్ ప్రోగ్రామ్స్‌తో సహా నాకిచ్చేవారు. నా పాటకచ్చేరీ ఏ క్లబ్ సహాయార్థమైనా ఏర్పాటు చేసుకుంటే కనకవర్షం కురిసేది. ప్రేక్షకుల రుచులు బాగా గమనించాను. శ్రోతలెక్కువ మంది శాస్త్రీయ సంగీతం కోరరు. వాళ్ళకి జిలేబి సంగీతం కావాలి. దానికి బరువు లోతు ఉండకూడదు. కేవలం కాసేపు గాలిలో అటూ ఇటూ ఊపించి వదిలేపరకు కావాలి. సమాజం డాల్డా టిఫిన్లకు అలవాటు పడింది. గట్టిగా ఓ రెండు కళ్ళు ఆవకాయ అన్నమో. ఇన్ని చల్ది పెరుగుముద్దలో తినమంటే తిన లేదు. తిని జీర్ణించుకోనూలేదు. అందుకనే నేనూ వాళ్ళ స్థాయికి దిగజారి పోయాను. 'నారదుడుగారూ! 'చెంగుచెంగున రౌడీపిల్లా' అన్న పాట పాడండి' అని ప్రేక్షకులనుండి కేకలు వచ్చేవి. అది పాడితే వచ్చినన్ని వన్స్‌మోరులు ఏ త్యాగరాజు పాటకూ నేను జీవితంలో పొందలేదు మల్లయ్యన్నా! 'పిల్లా ఓ పిల్లా ఓహోహోహో పిల్లా. పిల్లా ఓ పిల్లా ఓహోహోహో పిల్లా. ఓ నవ్వుల గలగల గలగల గిలగిల గిలగిల పిల్లా' అనే పాటను ఈ మొత్తం తెలుగుదేశంలో నేను పాడని సెంటర్‌లేదు. ఒకవేళ మానజూచినా పాడించకుండా విడిచిన సెంటరూ లేదు. ఈ పాటతోబాటు 'ఏందిరో బోడి బోడి మామయ్య - ఎందుకూ పొడుగు ధోటీ తెచ్చావూ' అని గడతో చింతకాయలు కోసే ఓ సన్నివేశానికి చెందిన

జానపద గేయాన్ని ప్రతి సభలోనూ ముందూ, చివరా కూడా పాడించుకొని మరీ మరీ వినేవాళ్ల ప్రజలు-మల్లయ్యన్నా! నేనైతే ధన వ్యామోహంలో పడి ఈ పాటలన్నీ పాడేవాడినే కాని నా అంతరాత్మ మాత్రం క్షోభించిపోయేది - ఎత్తయిన గంగానది వంటి నా ఆకాశ సంగీతం నేలమీదికి దిగి బురదలోగుండా డ్రైనేజిలోకి ప్రవహిస్తుంటే ఈ రెండు చెవులూ అప్పగించి వింటూ ఊరుకున్నానేగాని మరేమీ చేయలేకపోయాను. నా గాంధర్వంతోబాటు నేనూ పతనమై అరిషడ్వర్గాలు నన్ను పీల్చి పిప్పిచేస్తుంటే చూస్తుండగానే శాపగ్రస్థుణ్ణయిన దేవతలాగా, ఓ రాక్షసునిలాగా మారిపోయాను. పూలదండలూ పొగడ్తలూ నోట్లూ, నీరాజనాలూ నన్ను ప్రమత్తుణ్ణి చేయడంతో అర్థంలో పరమార్థం మరచిపోయి స్వార్థం కరాళ నృత్యం చేయగా నా గాన సరస్వతిని పడుపుగత్తెగా మార్చి అంగట్లోపెట్టి అందుకు అడ్డం వచ్చినవారినందరినీ అక్షరాలా హతమార్చివేశాను. అలా బలిఅయిన వారిలో పుండరీకాక్షుడు కూడా ఉన్నాడు.

'పుండరీకాక్షుడికి కళ అయితే ఉన్నది కాని తక్కున టక్కులు లేవు. ఈ సమాజం కూడా ఆదేం చిత్రమో నిజాన్ని గుర్తించక గ్లామర్ వెంటబడి పిచ్చికుక్కలా తిరుగుతుంది. పుండరీకాక్షుడికి ఆశ్రయం చేతకాదు. ఆకర్షణ పెంచుకోవడం తెలీదు. ఎవరైనా వెళ్ళి ఎ ఐ.ఆర్.లో ఫలానా ఆయన్ని కలుసుకోరా ప్రోగ్రామ్ ఇస్తాడు అంటే 'అంత నా ప్రోగ్రామ్ సమాజాని కవసరమైతే వాళ్ళనే నా గుమ్మానికి రానీ' అనేవాడు. కాని వింత ఏమంటే పుండరీకాక్షుడి గుమ్మానికి ఏ ప్రముఖుడూ రాలేదు. పుండరీకాక్షుడు సమాజంలోని ప్రముఖుడనబడే ఏ వ్యక్తినీ ఆశ్రయించి ఆ గుమ్మాలనెక్కుతూ, దిగుతూ కాలం గడపలేదు. పుండరీకాక్షుడి సంగీతం నేను విన్నాను. అతడు నా సహాధ్యాయిగా ఉన్ననాటికన్నా బాగా ప్రగతిని సాధించాడు. ఇప్పుడు అతని గొంతులో సాక్షాత్తు పరమేశ్వరుడే నాదరూపంలో సాక్షాత్కరిస్తున్నాడు. ఇలా ఉండగా నాకు భారత గానశేఖర అని ఒక బిరుదు వచ్చింది. దానికిగాను ఓ పెద్ద సభ ఏర్పాటుచేసి అందులో నన్ను కొందరు సన్మానించారు. ఆ సభలో పుండరీకాక్షుడు కూడా మాట్లాడాడు. అందరూ నేను అంతర్జాతీయ గాయకుణ్ణనీ, గానం మానవరూపమెత్తిందనీ, యాభైకోట్ల జాతీయ ప్రజల హృదయాధి నాథుణ్ణనీ, దైవాంశ సంభూతుణ్ణనీ చాలా పొగిడారు. కాని పుండరీకాక్షుడు మాత్రం పొగడలేదు సరికదా విమర్శించాడు. 'ప్రగతి అంటే ముందు ముందుకు పోవడం. కాని నారదుడు నా

సహాధ్యాయిగా ఉన్ననాటినుంచి మీ గానశేఖర బిరుదం వచ్చేనాటికి ముందునుంచి వెనుకకు పోయాడు. ఇప్పుడు మీకాయన అందిస్తున్నది మా గురు మహారాజ్ బోధించిన ద్వైపీయ సంగీతం కాదు. మనుషుల్ని పశువులుగా మార్చే ఓ విధమైన మార్కెట్టు సరుకు. దాన్ని మీరు మెచ్చుకొని గంతులు వేస్తున్నారంటే అది మీ స్థాయిని తెలుపుతుంది. మీ బోడి చెప్పులకోసం నారదుడు జావలాగా జారి పోతున్నాడంటే అది ఆయన స్థాయిని తెలియజేస్తుంది' అన్నాడు సభాముఖంగా. దానితో హాహాకారాలు చెలరేగాయి. నాకు తల కొట్టేసినంత పనైంది. ఇదేమంటే తర్వాత ఎవరితోనో అన్నాడుట- 'నేను నారదుడి మేలు కోరేవాణ్ణి. కాబట్టే ముఖ ప్రీతులు నాకు నచ్చవు. పొగిడి మీరతణ్ణి పతితుణ్ణి చేశారు. మీరంతా పొగుడుతారు. గౌరవిస్తారు. కాని నేనుమాత్రం ప్రేమిస్తాను. అతనికి అంతర్జాతీయ శేఖరా అనో ఏదో బిరుదు ఇచ్చి మీరంతా కులుకుతున్నారు. సరే, కాని అమర సింహాసనం నుండి ఆటవిక స్థితిలోకి చేరిన అతణ్ణి మీలో ఎవరు రక్షిస్తారు? మీ లోపలి క్షుద్రకామమనే గజ్జికి అతని నాదాలూ,నినాదాలూ గోకుడుగా వాడుకుంటున్నారు. సరే, కాని అతనేంకావాలి? ఈనాటి నారదుడి సంగీతం దివ్య మందిరంలోని విరిసిన పారిజాత ప్రసూనంకాదు. ఆబిడ్ సెంటర్లో, మౌంట్ రోడ్‌లో, మెరైన్ డ్రైవ్‌లో, చాందినీచౌక్‌లో అమ్మబడే ఓ కాగితాల పూల కుండీ. అనేకమైన ముడి ఇనుప పదార్థాలతోబాటు అక్కడ అమ్మబడే ఓ తుప్పు పట్టిన వాయుపదార్థం. అతన్నునిమాత్రం లాభం ఏమిటి? సమాజమే ఆయన్ని చెడగొట్టింది. ఏం ప్రజలు వీళ్లు?" ఈ విమర్శ నన్నేకాదు చాలామందిని ఉద్రిక్త పరచింది. ఉన్మత్తులను చేసింది. ఫలితంగా మా పశుకోపానికి పుండరీకాక్షుణ్ణి బలిచేశాము. అక్షరాలా హత్యచేసి మా కీర్తిప్రతిష్ఠలమీద ఎట్టి మాలిన్యమూ అంట కుండా జాగ్రత్తపడ్డాము... వుంటున్నావా మల్లయ్యన్నా....' నా నరాలు చిన్న చిన్న ముక్కలుగా రాలి పడుతున్నట్లనిపించింది. నా చుట్టూ ఉన్న గాలి స్తంభించి ఊపిరాడనట్లు అనిపించింది. నా గుండె స్తంభించిపోయిందా అన్నట్లు అచేతనుణ్ణయినాను. నారదుడు కథ చెప్పడం కొన్ని క్షణాలు ఆపాడు. ఆ నిశ్శబ్దం వాతావరణాన్ని ఇంకా భయంకరంగా మార్చింది. దానిని నేను భరించ లేకపోయాను. పిచ్చివాడిలా అరిచాను. తరువాత నారదుడొక పొడిదగ్గు దగ్గి మళ్ళీ అన్నాడు....

"అంతే, నా పాపం నన్నే కొట్టింది. నా గొంతులో మాధుర్యం ఎందుకో ఉన్నట్టుండి ఓ జ్వరంతో నశించిపోయింది. నిరంతరం మధుర వసంతాలుచిమ్మే నా గాత్రం శిశిరంలోని బోడి చెట్టులా మోడువారిపోయింది. గొంతును ఇన్నూరు చేసిన పైసలైతే వచ్చాయి కాని గొంతుమాత్రం రాలేదు. కొందరిది రామకృష్ణ పరమహంసకు వచ్చినట్లు మహాత్ములకు వచ్చే పుట్టకురుపు వ్యాధి అన్నారు. కొందరు కాదు కాదు. పుండరీకాక్షుడు పిశాచమై గొంతు నులుముతున్నా డన్నారు. ఇంకొందరు ఇంకేమో అన్నారు. ఏ నోళ్ళయితే నన్ను భూలోక గాన సరస్వతి, అంతర్జాతీయ గానశేఖరుడు,అవతార పురుషుడు అన్నాయో ఆ నోళ్ళే పాపిష్ఠివాడన్నాయి.పీడ వదిలిందని శపించాయి.'ఇలా అవుతుందని మాకెప్పుడో తెలుసు' అని త్రికాలజ్ఞులైన క్రాంతదర్శనులవలె జోస్యాలు చెప్పారు. చీదరించు కున్నారు. మల్లయ్యన్నా! ఇంతకాలం నేను జీవించింది ఈ మిథ్యాప్రతిష్ఠ మధ్యా? అని అనిపించింది చేతులు కాలిన తర్వాత. గురుమహారాజ్ ఆజ్ఞను తిరస్కరించి నందుకు నాకు తగిన శాస్తి జరిగింది. అంతేకావాలి నాకు దేవునికి ఉపయోగ పడని ఈ గొంతును దేవుడే తీసుకున్నాడు. అయితే నాకిప్పుడు బాధలేదు,భయం లేదు. ఓ ఆత్మ సంతృప్తి ఉంది. ప్రాయశ్చిత్తం పొందాననే పరమానందం లభించింది. ఇప్పుడు నా గొంతు వెనుకటివలె కచ్చేరీలకూ, జనాకర్షణకూ ఉప యోగపడదు. కాని ఉన్నట్టుండి ఎప్పుడో ఓ దివ్యావేశం వస్తుంది. ఆ ఉద్రేకం గొంతుతో సంఘర్షణపడి నాలుగైదు నాదాలను పలికిస్తుంది. వాటిని ఈ చీమపల్లి హనుమాన్లవారి పాదపద్మాలకే సమర్పించుకుంటాను. అదీ నా జీవిత గాథ విన్నారా....' "మరి మీదబ్బేమయింది? హారతి కర్పూరంలా హరించిపోయిందా?" వేదనా, ఆవేదనా దిగమింగి రోదనను గొంతులోనే నింపుకొని అనామకుడై అజ్ఞాతంగా ఈ గుళ్ళో దేవుని ఒళ్ళో ఎలా జీవిస్తున్నాడో ... ఏదో ప్రశ్న అడగా లనిపించింది. అడగలేకపోయాను ...

'ఏమిటీ ఆలోచిస్తున్నారు మల్లయ్యన్నా?'

నా పేరు మల్లయ్య కాదనీ, ఇందుశేఖరుడనీ చెబుదామనిపించింది. నేను ఒక విశ్వ విఖ్యాతిగాంచిన గాయకుణ్ణని ఆయనకు తెలియజేయాలని కోరిక కలిగింది. కాని, నా కోరిక కంఠగతంగానే ఉండిపోయింది.... మాటలు పెగల లేదు ... ఏదో అవ్యక్తంగా నేను సణిగినట్లుమాత్రం నాకనిపించింది.

'మీ గొంతు వినాలని....'

సమాధానంగా నారదుడు నవ్వు....నవ్వు పొరలు పొరలుగా, తెరలు తెరలుగా వచ్చింది. మధ్యలో ఓ దగ్గు. ఆ తర్వాత మళ్ళీ నవ్వు. నవ్వు వెంటే మల్లెపూలవంటి, మొగిలిరేగుల్లాంటి ఏవో సువాసనలు, సౌరభాలు, నాద పరీమళాలు .. గాలి మొత్తం నాదంతో నిండినట్లనిపించింది. ఎవరో పుప్పొడి చల్లుతున్నట్లు, చంద్రునినుండి చల్లని, తెల్లని జలపాతాలు కురిపిస్తున్నట్లు, ఎక్కడో దూరంగా కోటిమంది గంధర్వులు వీణలు మీటుతున్నట్లు, సృష్టి మొత్తం క్షీర సాగరంలో ప్లావితమైనట్లు, సప్త స్వరాలు సప్తసర్షిగా మారి ఆకాశాన్నంటినట్లు పంచేంద్రియాలకూ, మనస్సుకూ అతీతమైన ఏదో అనుభూతి... ఏదో ఆరాటం.... ఆదేమిటో సంచలనం. సప్తస్వరాలక్కడ గోచరించడంలేదు. అనాహత, ఆహత ధ్వనులు కనబడటంలేదు స్వరాలూ, శాస్త్రము ఈ సామాన్య లౌకిక పరిభాష, నశించిన ఒకదివ్యానుభూతి. వేయితెల్లని రెక్కలహంసలు ఎగురుతున్నట్టు, బిథోవెన్ మూన్‌లైట్ సోనెటా విరబూసినట్లు, జగత్తు మొత్తమూ నాదమయమై నేను దానికి కేంద్ర బిందువునైనట్లు అవాఙ్మానస గోచరమైన ఒక అనుభూతి- ఒక తాదాత్మ్యం.... ఒక సంలీనం...

స్తంభించిన కాలం-కారణ రూపంలో జగత్తు!!!

'సార్, కారు బాగయింది.' సుబ్రహ్మణ్యం కేక.

తెరిచే ఉన్న కళ్ళను మళ్ళీ తెరిచి చూచాను. బావిదగ్గర చేతులు కడుక్కుంటున్న సుబ్రహ్మణ్యం.

ఎదురుగా ఎవరూలేరు...

వేపచెట్టు రివ్వున ఓ విధమైన గాలిని విసురుతున్నది. లోపల దేవాలయంలో మినుకు మినుకుమంటూ సుందరుని పాదాల ముందు ఆముదపు ప్రమిద....

'సుబ్రహ్మణ్యం! ఇక్కడ ఉన్న నారదుడేడీ....?'

'ఎవరు సార్! ...'

'అదే-ఇప్పటిదాకా నా కెదురుగా కూర్చున్న బిచ్చగాడు....'

'ఎవ్వరూ ఉన్నట్లులేదు సార్.... కాసేపటిక్రితం మీ గొంతుమాత్రం తియ్యగా, సన్నగా వినిపించింది నాకు. కారు బాగయింది. ఓసారి స్టార్టు చేసి చూసి ఇటు వచ్చాను.'

చూచాను. నడినెత్తిన చంద్రుడు.

అయోమయంగా లేచి నిలబడ్డాను. ఓసారి గుడి చుట్టుపక్కల చూచాను. ఏమీ కనపడలేదు- కేవలం పాలవెన్నెల్లో బాగా నానిపోతున్న పురాతన దేవాలయ గోపురం.

రివ్వున వీస్తున్న వేపచెట్టు గాలి పలికించే ఓ ధ్వని. ఆకాశంలో ఎంతో ఎత్తున ఎరుగుతున్న ఏవో జల పక్షులు చేస్తున్న అవ్యక్త నాదాలు...

'సుబ్రహ్మణ్యం....' పిచ్చివాడిలా ఏదో మాట్లాడబోయాను.

'సార్....'

రోడ్డుమీద బ్రిడ్జిగుండా కర్నూలువైపుకు ఓ లారీ పెద్దగా ధ్వనిచేస్తూ దూసుకుపోయింది.

'రండి సార్. బాగా ఆలస్యమయింది. లేకుంటే ఈపాటికి ఐడ్‌చర్లకూడా దాటిపోయేవాళ్ళం',

నేను మాట్లాడకుండా కారులో కూర్చున్నాను.

బండి హైదరాబాదు వైపుకు దూసుకుపోతున్నది.... చూస్తుండగానే కృష్ణానదీ, బ్రిడ్జి, వెనుక చీకట్లో కలిసిపోయాయి...

కారు ముందుకు, మున్ముందుకు పోతున్నది.

నేను శూన్యాకాశం వైపు చూస్తున్నాను.

కానీ ఆ చూస్తున్నది కర్నూలునుండి బయలుదేరిన నేను కాదు-నేనుకాని మరొక నేను.

ఎంత పెద్ద స్వగతం! ఎంతటి అంతరంగ కథనం!!!